

Sinkó István

Tetten ért eltűnés és megjelenés

MŰBÍRÁLAT - TÁRLAT - LXVI. évfolyam, 13. szám, 2022. április 1.

(A kiállításhoz kapcsolódó könyv a közeli hetekben jelenik meg. Szabados Árpád tárlata a MissionArt galériában április 29-ig tekinthető meg.)

A kiállítás a 80-as évek közepéig kíséri a fotós munkákat, melyek egyenértékűként jelennek meg az életműben, hisz Szabados is fontos képi közegként kezelte ezeket. 2012–15 között immár életregény-meseregény formában újra megjelennek a fotók (ebből hat darabot látunk a kiállításon). Árpád egy hatalmas plüssmackóval beszélget, barátkozik házuk teraszán, egy Micimackó – Róbert Gida felnőtt páros mély és tiszta emberséget sugárzó képein.

Szabados Árpád fotómunkáiból mutat be válogatást a MissionArt Galéria. Maga a fotózás Szabadost már korai alkotói korszakától kezdve elkísérte, hiszen 1971-re datált fotóit, fotószekvenciáit, sorozatait is ismerjük. Ezek a munkák nem a hagyományos értelemben vett (dokumentatív, szociografikus) fotót vagy a tényfotózást, esetleg a fotót mint műalkotást jelentik, inkább gondolatok analóg fotózással való rögzítését. Apró jelenetek, jelzések; egy kéz, tenyér alig megvilágított részletei a sötétből előbukkanva, egy elforduló férfitest, egy meglehetősen barokkos indíttatású sorozat (*Átlépés* vagy a *Történet*). A sorozatok, melyek grafikai és festészeti munkásságának alapkövei voltak, nem elbeszélő, nem illusztratív jellegűek, hanem egy gondolat, egy motívum körbejárására szolgálnak. Mintha Szabados nem elégedne meg azzal, hogy rögzít valamit a fényképezőgéppel, hanem továbbhalad a motívum kínálta úton, és egyre beljebb hatol – keresve a téma lényegét. A konceptuális fotózás, mely a 80-as években erős hatással volt a hazai képzőművészekre (gondoljunk csak például Attalai Gábor, Hajas Tibor munkáira), megérintette Szabadost is. Egyik legfájdalmasabb, ugyanakkor a leglíraibb sorozata, az *Apám emlékére készült fotóinstalláció* (1979) egyszerre vetíti elénk a grafikus-festő és a

lírikus, kísérletező alkatú művészt. Erről a kísérleti időszakról így nyilatkozott angol barátjának: „Fotózott, konceptualitást súroló munkáim készültek a hetvenes években. Ma sem érzem idegennek őket, és néhányuk problémaköréhez még ma is vissza tudok térni” (Michael Jacobs: *Kérdések Árpádnak – interjú Szabados Árpáddal*, Budapest Galéria, 2003). A MissionArt kiállításán rengeteg ilyen variáció szerepel (*Kapcsolat, Újra meg újra, Jegyzetek*). A mozgást, a testek mozgását, a fekete drapéria előtti mozgásgeztusok feldolgozását rögzítik ezek a képek, ahogyan Szabados írja: „hogy tetten érhető legyen az eltűnés és megjelenés”. A mozgás és játék, az öröm – mint Hajdú István megnyitójában kifejtette – oly fontos és elementáris élmény volt a szabadosi fotóknál, mint rajzaiban, festményeiben. A *Fel-feldobott kő*, a *Vérivó* a legkomolyabb, a szülőföld és a magyarság iránti elkötelezettséget is játékká oldotta. A drámaiság mellett megjelenik még a véletlen szerepe is – mint azt a művész elbeszélte Mányoki Endrének az *Apám emlékezete* sorozattal kapcsolatban, ahol a besűrűdő fény a fényképek bal oldalán véletlenszerű misztikus elemet épített bele a tervezett sorozatba.

A kiállításon feltűnik néhány olyan fotó is (mint a *Képregény* sorozat darabjai), mely Makón, a grafikai művésztelepen készült a 80-as évek elején. Ezek később offset formában a *Makói mappákba* is bekerültek.

A kiállítás a 80-as évek közepéig kíséri a fotós munkákat, melyek egyenértékűként jelennek meg az életműben, hisz Szabados is fontos képi közegként kezelte ezeket. 2012–15 között immár életregény-meseregény formában újra megjelennek a fotók (ebből hat darabot látunk a kiállításon). Árpád egy hatalmas plüssmackóval beszélget, barátkozik házuk teraszán, egy Micimackó – Róbert Gida felnőtt páros mély és tiszta emberséget sugárzó képein.

„Társaink, a dolgok mindig túldobják magukat a fölfejthető törvényszerűségek sáncán – hogy újra és ismét univerzális költészetté szerveződjenek” – írta Mészöly Miklós Szabadosról szóló esszéjében (*Detail*, 1986). A „túldobott dolgok” a játékok és örömök révén is visszatérnek hozzánk. Szabadoshoz, a nézőkhöz.